

Основні особливості викладання історії і суспільних дисциплін у 2023-2024н.р. в умовах викликів і обставин навчання здобувачів освіти ЗП(ПТ)О.

«... в Україні є місце для всіх людей, які мають різні погляди, однак немає місця для українофобства, порушень людських прав і свобод, зневаги до національних святинь...»

«Ми побудуємо систему освіти і науки, яка розвиватиметься з нашою країною і розвиватиме її»
Оксен Лісовий, Міністр освіти і науки України

«Будь-яка освітня політика потребує переосмислення залежно від нових викликів і обставин, що змінилися» «...Упровадження реформи НУШ уповільнилося рядом всім відомих причин а отже необхідно окреслити нові завдання освітян щодо її відновлення «.

Л. Гріневич, ексміністерки МОН

1.Виклики і обставини освітнього процесу який потребує набуття адаптивного стану його учасників

« Візія майбутнього освіти і науки» (МОН)

I. «...Україна стоїть на порозі трансформацій. Сьогодні освітній процес у нашій державі відбувається під звуки сирен, часто — під звуки обстрілів. Дехто взагалі втратив можливість навчатися.

II. Війна, вимушена міграція, з одного боку, і глобалізація та євроінтеграція, з іншого, — усе це вимагає змін у підходах до освіти і науки.

III. Усупереч перешкодам освіта має стати ключем до відновлення відчуття надії і можливостей для майбутнього, допомагаючи людям знайти своє місце в нових реаліях...»[Viziya_maybutnoho_osvity_i_nauky_Ukrayin.pdf](#)

Візія (англійська мова) (бачення - українською) – бачить ключові вектори змін і формує велику картину майбутнього освіти і науки України. (бачення уявного майбутнього-стан в якому має опинитися освітня галузь.) Для цього треба мати стратегію (закладу освіти чи людини)

https://osvitoria.media/news/u_mon_prezentyvaly_viziyu_maybutnyogo_osvity_i_nayku_ukrayiny/

2.На чому мають акцентувати свою педагогічну діяльність викладачі – предметними (історія, громадянська освіта, суспільні дисципліни) виходячі з напрямів візії у 2023-2024н.р.?

*Педагогічні спільноти (методичні комісії, об'єднання за вирішенням проблем викладання, мотивації до навчання, проблем впровадження ШІ , інше) не мають створювати вертикальних зв'язків, а розвивати горизонтальний демократичний простір, у якому всі рівні і навчаються протягом життя.

*Формувати соціально-емоційні навички у майбутніх громадян України і життєву стійкість в умовах війни (психологічний аспект навчання)

* Подолати навчальні втрати, які є наслідком війни.

*Надавати психологічну підтримку дітям (діти російсько-української війни)в умовах освітнього процесу.

*Інклюзія навчання :

-діти переселенці

-діти з особливими потребами

-діти, які повернулися із-за кордону

-діти Захисників і Захисниць України, загиблих, Ветеранів російсько-української війни 2014-2023р.р.

* Демократизація освітнього процесу.

Успіх візії: реагування викладачів на виклики і обставини освітнього процесу в сьогоднішній; бажання брати на себе відповідальність в професійній діяльності.

Шляхи реагування викладачів історії, громадянської освіти, суспільних дисциплін:

* через постійну комунікацію з методичними службами, які інформують, роз'яснюють і допомагають віднайти ефективні підходи реалізації нових завдань освітян.

* через створення педагогічних спільнот за фахом (як за ініціювання викладачів так і методичних інституцій);

* через навчання на інноваційних курсах з актуальною тематикою затребуваною ЗП(ПТ)О чи самим викладачем; (психологічна компетентність - 10% з 150 годин підвищення кваліфікації)

* через самоосвіту - тобто набуття компетентностей яких недостає викладачеві здійснювати свою візію (план, програма тощо) - якісний освітній процес. (методика цифрових уроків, ефективних комунікативних зв'язків з колегами, здобувачами освіти, комунікації з громадськістю)

Кожному викладачу на замітку. «Моя візія на 2023-2024н.р.»

«...в Україні є місце для всіх людей, які мають різні погляди, однак немає місця для українофобства, порушень людських прав і свобод, зневаги до національних святинь...» В. Ющенко . Ці ідеали сьогодні захищають ЗСУ.

Головне – формування ключових і предметних компетентностей.

1. Використовувати досвід українсько-фінського проекту «Навчаємося разом» - (демократичний ЗПО).
2. Здійснювати перехід від **базового навчання** до навчання на компетентностях - шляхом ефективної, (індивідуальної) нової методики викладання предметів
3. Вчити здобувачів освіти **застосовувати знання на практиці.**
4. **Формувати ставлення** майбутніх громадян на основі (демократичних) цінностей і м'яких навичок.
5. Мотивувати тих хто навчається шукати необхідну інформацію та **розвивати критичне мислення.**
6. Володіти сучасними методиками викладання зазначених предметів.(дистанційні, музейні, інтегровані педагогічні технології навчання; **інтерактивні та цифрові уроки, проєкти, практичні заняття**).
7. Використовувати нові освітні ресурси до яких мають педагоги доступ сьогодні (мультимедійні, цифрові ресурси, які сприяють індивідуалізації і мотивації до навчання)
8. Продувати національно-патріотичний аспект виховання учасників освітнього процесу.
9. Удосконалення дистанційного навчання на уроках (також змішане + очне навчання) в умовах війни.
10. **Навчання в умовах великого загальнонаціонального стресу** (геноцидний аспект російсько-української війни 2014-2023р.р.)
11. **Подолання навчальних втрат**, які є наслідком війни.(Збір інформації, Складання плану і програми подолання прогалин з конкретного предмету.)

3. **Актуальна інформація на допомогу викладачу під час реалізації власної візії .**
Знати концептуальні засади історичної освіти і навчальних програм. (проект 07. 2023)
Документ № 1.

Концепція шкільної історичної освіти.(Проект, липень 2023р., витяг)

...Процес консолідації української нації, що відбувається впродовж тривалої російсько-української війни й особливо після широкомасштабного російського військового вторгнення, яскраво підкреслює важливість шкільної історичної освіти. Концептуальні засади реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти (Далі – Концептуальні засади) узгоджуються з положеннями таких нормативно-правових актів: Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про повну загальну середню освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про внесення змін до Закону України “Про освіту” щодо вдосконалення науково-методичного забезпечення освіти та якості навчальної літератури»; Постанови Верховної Ради України «Про Заяву Верховної Ради України “Про використання політичним режимом російської федерації ідеології расизму, засудження засад і практик расизму як тоталітарних і людиноненависницьких”»
<https://www.rada.gov.ua/news/razom/236006.html>

I. Б. Сучасний стан

Перейти до єдиного загальноосвітнього україноцентричного курсу «Історія: Україна і світ»;

- навчальні тексти мають бути зорієнтовані на **домінування саме україноцентричного підходу**, і це не повинно лякати: **політичний українець, незалежно від етнічної належності, вибирає мову, культуру та історію народу, якому Україна передусім завдячує своїм існуванням, адже глобалізація не стирає національних кордонів;**
- важливо, аби учнівство відчувало цілковиту органічність українських історичних процесів у зіставленні й порівнянні з європейськими і всесвітніми. Ця органічність має спиратися на тезу, що майже всі державні утворення, які існували на українських землях.

- наголошуючи на включеності України передусім до європейського простору, слід зважати на органічну присутність у ній як західних, так і східних рис і впливів. Нову роль варто визначити й для історії дипломатії, зокрема феномену «культурної дипломатії», оприявленому в міграціях інтелектуалів і митців.

II. Мета історичної освіти:

- формування засобами історії національної та культурної ідентичності; виховання патріотизму, громадянської відповідальності; утвердження цінностей людського буття, зокрема цінності свободи / вільної особистості, демократії, суспільної злагоди, заснованої на повазі до різних поглядів, звичаїв і культур, релігій, та потреби їх захищати; формування готовності людини до змін, (пере)осмислення соціального досвіду і **творення образів майбутнього.**

- розрізняти історичну подію та її інтерпретацію;

III. А. Концентричний підхід; структура концентрів історії

Суспільні трансформації зумовлюють необхідність структурних та змістових змін у навчанні/вивченні історії в Україні. Раціональною відповіддю на ці виклики стане запровадження концентричної структури історичної освіти, єдиного загальноосвітнього україноцентричного курсу історії та реалізація проблемно-тематичного підходу до формування його змісту. Це сприятиме щораз глибшому осмисленню (з досягненням певної

повноти) сутності історичних подій, явищ і процесів... навчання/вивчення історії належить організувати за такими концентрами в майбутньому

(по 3 год. на тиждень для 11–12 класів неісторичних профілів)

IV. А. Зміст історичної освіти в ЗЗСО

На сучасному етапі і в найближчому майбутньому актуальними предметними змістовими лініями в початковій освіті та в загальноосвітньому україноцентричному курсі «Історія: Україна і світ» мають стати: «Територіальні та демографічні зміни», «Історія українського націєтворення і державотворення», «Європейські / світові контексти (зв'язки) української історії», «Ідентичність на різних етапах історичного розвитку», «Соціальні катастрофи (війни, епідемії, голод, геноциди, техногенні аварії)», «Національний рух опору», «Протистояння насильству та агресії (зокрема, у контексті російсько-українських відносин)», «Історія іноетнічних спільнот / інших народів на території сучасної України», «Історія повсякдення та мікроісторія», «Історія України й українства у світі, роль і культурні надбання української діаспори».

2. Реалізація наскрізних (інтегрованих) змістових ліній.

Наскрізні (інтегровані) змістові лінії є соціально значущими надпредметними проблемами/темами, досліджуючи та пізнаючи які, учнівство формує уявлення й розуміння про суспільство в цілому, розвиває здатність застосовувати здобуті знання в різних життєвих ситуаціях, вибудовує моделі поведінки. Роль історичної освіти може бути вагомим в реалізації таких наскрізних (інтегрованих) змістових ліній, як громадянська відповідальність, культурна самосвідомість, інформаційне середовище, екологічна безпека і сталий розвиток, цінності й моральність. Навчання/учіння за наскрізними (інтегрованими) змістовими лініями важливо налагодити на основі особистісно компетентісно орієнтованих, діяльнісних підходів, міжпредметної та внутрішньопредметної інтеграції, у процесі позакласної роботи, функціонування гуртків за інтересами тощо.

3. Роль історичної освіти у формуванні ключових компетентностей.

Найбільшою частка історичної освіти є у формуванні ключових громадянської і соціальної компетентностей, пов'язаних із усвідомленням учнівством національних інтересів, непорушності кордонів української держави, необхідності захисту суверенітету, територіальної цілісності України в умовах реальних політичних, воєнних, інформаційних та інших викликів. Важливо також засобами історичної освіти формувати ключову культурну компетентність, спрямовану на свідоме збереження та розвиток людиною культури свого народу, повагу до культур інших народів.

3.Б Профільна середня освіта.

Зважаючи на те, що профільне спрямування має давати змогу найповніше реалізувати особистісно орієнтований підхід, навчання історії на рівні профільної середньої освіти повинно відбуватися варіативно: **перший варіант – основний єдиний загальноосвітній україноцентричний курс історії, обов'язковий для всіх учениць/учнів 10 і 11–12 класів;** другий варіант – низка профільних історичних спеціальних курсів для поглибленого і проблемно-тематичного вивчення окремих історичних питань/сюжетів. В основному курсі змістові пріоритети доцільно спрямувати на поглиблений розгляд історичних явищ і, особливо, процесів з наголосом на історії сучасного суспільства. Історичні процеси, які потребуватимуть пріоритетного системного розгляду в межах основного обов'язкового курсу, – **українське націєтворення, державотворення, модернізація та глобалізація**

В. Проблемно - тематичний підхід до організації навчального процесу Добір навчальної інформації. Загальні засади. Перевага (не менше 2/3) має надаватися матеріалу з

вітчизняної історії, який буде показувати включеність України у **світовий/європейський історичний процес** і водночас відображати її національну **самобутність та особливості розвитку**. Увагу також треба приділити таким сюжетам минулого, які дадуть змогу простежити суголосність подій/явищ/процесів української та світової (передусім європейської) історії. При доборі навчальної інформації будуть: а) спрямованість історичного матеріалу на **формування національних і загальнолюдських цінностей (національний/державний патріотизм, відстоювання свободи і демократії)**.

Оптимізація навчального матеріалу.

-Цифрові технології

-Навички критичного мислення

- компетентна інформаційна безпека

-КІ на історичну тематику

-Цифрові інструменти складова сучасного методичного забезпечення

3. Внутрішня інтеграція історичного матеріалу.

Об'єднання в єдине ціле раніше ізольованих частин, елементів, компонентів, що супроводжується ускладненням і зміцненням зв'язків і відношень між ними, виступає одним з найважливіших принципів реформування освіти, універсальним способом оновлення (перетворення) і поживлення процесу навчання. Інтегрований підхід дає змогу створювати нову якість освіти (як у плані змісту, так і сенсів), чутливу до потреб сьогодення. Інтеграція в навчанні також тісно пов'язана з реалізацією принципу доцільності. Передумовою для ефективного впровадження в історичну освіту внутрішньопредметної інтеграції є побудова навчання/вивчення на основі принципу концентричності. Застосування концентрів у навчанні історії дасть змогу збагачувати її зміст новими відомостями, відкривати нові зв'язки, тобто розширювати і поглиблювати коло питань, однак при тому не втрачати з поля зору ключові проблеми (системотворчі теми і наскрізні змістові лінії). Для застосування внутрішньопредметної інтеграції потрібне істотне оновлення методології наповнення змісту шкільної історії, упровадження нових принципів, зокрема суттєве укрупнення дидактичних одиниць

4. Використання зовнішньої інтеграції в навчанні історії.

...з погляду міжпредметної інтеграції, яку широко практикують в європейських освітніх системах. Вона спрямована на створення цілісної картини світу в свідомості учнівства через органічне взаємопроникнення (**не механічне поєднання**) матеріалу з різних освітніх галузей (навчальних предметів/курсів).

Міжпредметна інтеграція в усіх її видах (змістовому, діяльнісному, ціннісному) може виступати одночасно як метою, так і засобом навчання. У процесі міжпредметного інтегрування стираються межі між навчанням і вихованням, що відповідає завданням історичної освіти.

Потенціал історії як основи для інтегрованого навчання визначають:

б)... історичність будь-якого знання про природу і суспільство; кожна наука має історію становлення, яка, своєю чергою, вплинула на світогляд багатьох учених, та й усіх людей відповідної епохи, стала частиною певної культури; в) **наявність у кожному історичному знанні виразного емоційно-ціннісного компонента**

Потреба в міжпредметній інтеграції за участю історії існує на всіх циклах загальної середньої освіти, однак цілі інтегрування на кожному з них різні:

Зовнішня інтеграція в навчанні історії передусім має бути забезпечена через запровадження системи міжпредметних зв'язків з українською мовою й літературою, зарубіжною літературою, географією, мистецтвознавчими курсами, а також громадянською освітою, якщо вона не стане складником інтегрованого курсу. **Міжпредметні зв'язки мають бути не формально позначеними, а практично реалізовуватися через низку рішень передбачення в навчальних програмах, підручниках і посібниках, у календарно-тематичних планах бінарних, інтегрованих навчальних занять різних типів.**

V. Умови та ресурси, необхідні для реалізації концептуальних засад. (методична візія викладача)

- Підготовка і перепідготовка викладачів історії і суспільних дисциплін в контексті візії, концепції історичної освіти ініціювання діяльності творчих майстерень педагогічних працівників для створення навчально-методичних комплектів, у тому числі цифрових освітніх ресурсів з історії. Обов'язковою умовою успішної реалізації завдань історичної освіти в системі загальної середньої освіти є **практикування різних форм навчальних занять**: індивідуальних (домашнє завдання, консультація, репетиторство, за умови, що учениць/учнів навчають учениці/учні); із одно- та різновіковими групами (урок-семінар, урок-конференція, урок-змагання/турнір, тренінги, екскурсія, заняття гуртка); дослідних (лабораторно-практичне заняття), проєктного навчання. Проєкти історичної тематики доцільно орієнтувати на дослідження доступних історичних джерел, місцевих пам'яток культури, на пізнання історії повсякдення, на подолання/пом'якшення соціальних проблем. Парне, групове та колективне взаємонавчання відіграє вагомую роль у формуванні самостійної та ініціативної особистості, дає змогу набути наскрізних умінь співпраці та спілкування, тобто розвиває комунікативні вміння. Для продуктивного навчання історії необхідна переорієнтація на діяльнісний підхід із застосуванням активних й інтерактивних методів. Компетентісно орієнтоване навчання потребує практичних методів; особистісно орієнтоване – методів самооцінювання, формувального оцінювання навчальних досягнень; дистанційного і змішаного використання мультимедійних засобів та цифрових комунікаційних платформ, відповідних онлайн і офлайн активностей, завдань і вправ.
- Слід також вивчити можливості й обмеження застосування в історичній освіті штучного інтелекту (ШІ). Використання цифрових технологій необхідно поєднувати із заходами інформаційної безпеки, спрямованими на усвідомлення учнівством впливу віртуальної реальності, комп'ютерних ігор на психологічний стан дитини, небезпеки та наслідків комп'ютерної залежності тощо. При виконанні творчих і дослідницьких завдань, у навчально-пошуковій роботі, у роботі з ШІ важливо подбати про дотримання академічної доброчесності, виховання в учнівства поваги до авторського права.

Вибір форм та методів навчальної діяльності, звісно, має залежати від поставленого учительською/вчителем дидактичного завдання. Важливо також враховувати пізнавальні можливості учнівства відповідного віку, зміст навчального матеріалу, час, виділений на його опрацювання, потенціал наявних засобів та ін...

- **Формування цілісної особистості, патріота й інноватора.** Навчання історії має відбуватися в довірливій атмосфері, відкритій для комунікації та взаємодії, що мотивує до навчання та формує ідентичність українки/українця, інтелектуальний і емоційно-вольовий розвиток здобувачів історичної освіти. Важливим у цьому контексті є дотримання вчительством демократичного стилю спілкування з учнівством.

- **Вимоги до навчального кабінету.**

Базовим організаційним осередком пізнання історії має стати предметний кабінет. Кабінет історії призначений забезпечувати сприятливі умови для реалізації загальноосвітньої

підготовки. У кабінеті історії необхідно створити кілька осередків: навчально-пізнавальної діяльності (за партами/столами); творчої діяльності на історичну тематику (полички та/або

стенди для змінної виставки дитячих робіт); наочності (дошка, фліп-чарти/стенди для тематичних матеріалів); бібліотеку історичної літератури (збірники історичних джерел, словники, енциклопедичні довідники, наукові праці та ін.); відеотеку; комп'ютерний центр (екран, інтерактивна е-дошка, стаціонарний комп'ютер чи/та ноутбуки з безпроводними точками доступу,); учительський «організатор» (стіл, стілець, канцтовари, комп'ютер, принтер, копір, полиці/ящики, шафи для зберігання дидактичних матеріалів). Щоб простір кабінету можна було швидко трансформувати для різних активностей, його слід обладнати мобільними робочими місцями. У кабінеті історії, класах, де відбуваються навчальні заняття з історії, а також у бібліотеці мають бути цифрові засоби навчання та постійний доступ до інтернету. Інтер'єр закладу освіти та облаштування приміщень повинні створювати сприятливу емоційну атмосферу, мотивувати до продуктивної діяльності.

□ **Освітнє середовище** (соціальне і просторово-предметне оточення учениці/учня).

...Формуванню цілісної особистості, патріота й інноватора. Навчання історії має відбуватися в довірливій атмосфері, відкритій для комунікації та взаємодії, що мотивує до навчання та формує ідентичність українки/українця, інтелектуальний і емоційно-вольовий розвиток здобувачів історичної освіти. Важливим у цьому контексті є **дотримання вчительством демократичного стилю спілкування з учнівством.**

Документ №2. (витяг). Правова компетентність викладачів.

Вивчаємо та впроваджуємо : Закон України Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності (Президент України 13.12.2022р.№ 2436-XI)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>

Стаття 20.

4) здійснення заходів з популяризації історії України, її видатних особистостей.

16) українська громадянська ідентичність - стійке усвідомлення громадянином України, закордонним українцем свого політико-правового зв'язку з Україною, українським народом та громадянським суспільством;

17) українська національна ідентичність - стійке усвідомлення особою належності до української нації як самобутньої спільноти, об'єднаної назвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних цінностей, зокрема українською мовою і народними традиціями;

Стаття 22. Заклади сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності

1. До закладів сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності відносяться заклади освіти, заклади культури, молодіжні центри, інші заклади, які здійснювали діяльність з національно-патріотичного виховання, військово-патріотичного виховання та/або громадянської освіти до набрання чинності цим Законом, а також заклади, утворені після набрання ним чинності.

Основними завданнями закладів сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності є:

1) реалізація державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності шляхом участі в реалізації заходів державних, регіональних та місцевих цільових програм або здійснення власних заходів у зазначеній сфері;

2) надання інформаційної підтримки фахівцям у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності та волонтерам;

3) забезпечення умов для набуття громадянами громадянських компетентностей, вдосконалення знань та навичок, необхідних в умовах воєнних дій чи надзвичайних ситуацій;

4) забезпечення роботи гуртків, клубів та інформаційних центрів;

5) залучення ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, учасників Революції Гідності до процесів утвердження української національної та громадянської ідентичності.

6. Здійснення в закладах сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності діяльності політичних партій, зокрема створення осередків політичних партій, та втручання в будь-який спосіб у діяльність таких закладів забороняється.

Документ № 3, (витяг) Правова компетентність викладачів.

Постанова "Про Заяву Верховної Ради України "Про використання політичним режимом російської федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненависницьких"

Верховна Рада України 2 травня 2023р. прийняла проект Постанови «Про Заяву Верховної Ради України «Про використання політичним режимом російської федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненависницьких», (реєстр. №9101).

Постанова спрямована на прийняття Заяви Верховної Ради України, яка дозволить визначити форми агресії російської федерації та спонукатиме держави світу до засудження її політики, яка призводить до вчинення воєнних злочинів та геноциду Українського народу. Згідно з актом, ознаками рашизму є милітаризм, культ особи очільника та сакралізація інститутів держави, самозвеличування російської федерації шляхом насильницького пригнічення та/або заперечення існування інших народів, нав'язування іншим народам російської мови та культури, пропагування ідей «русского міра», систематичне порушення норм і принципів міжнародного права, суверенних прав інших держав, їхньої територіальної цілісності та міжнародно визнаних кордонів й ін.

Це дає можливість в чергове нагадати світу про злочини, вчинені державою-агресором щодо України, та стане новим етапом притягнення до відповідальності керівництва російської федерації.

«...Верховна Рада ухвалила постанову "Про використання політичним режимом Російської Федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненависницьких".

Депутати зібрали в офіційному документі визначення та характеристики нинішньої російської влади, які озвучували як в Україні, так і намагались науково пояснити такі західні історики, публіцисти та культурологи як Тімоті Снайдер, Енн Еплбаум чи Марк Липовецький.

І зійшлися на тому, що рашизм - це сучасний "російський фашизм"...»

Депутати пояснюють, що це дозволить сформувати єдиний підхід міжнародних інституцій до російської політики, яка стала підґрунтям невинуватої збройної агресії проти України. У майбутньому це має допомогти притягнути до реальної відповідальності керівництво Росії. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-64976427>

Документ № 4. Закон України. Про внесення змін до статті 73 Кодексу законів про працю України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3258-20#Text> Верховна Рада України постановляє: Внести до статті 73 Кодексу законів про працю України (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375) такі зміни

1) у частині першій: абзац третій виключити;

абзац восьмий викласти в такій редакції:

"15 липня - День Української Державності";

абзац десятий викласти в такій редакції:

"1 жовтня - День захисників і захисниць України";

доповнити абзацом одинадцятим такого змісту:

"25 грудня - Різдво Христове";

2) у частині другій:

абзац другий виключити;

доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"25 грудня - Різдво Христове".

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування

Президент України
м. Київ
14 липня 2023 року
№ 3258-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

4. Методичні матеріали з планування освітнього процесу.

Викладання в контексті навчальної програми з Історії України (10-11кл. , ЗППО -1, 2 курси).

Публічна лекція «Пам'ять кривавих земель» (назва лекції від Тімоті Снайдера американського вченого історика)

<https://www.youtube.com/watch?v=0nECO4NsG6c&t=75s> **На XI Книжковому Арсеналі відбулася публічна лекція журналіста Віталія Портнікова (лауреата Шевченківської премії -2023) ,який народився в Україні, випускник ДНУ, який 20 р. прожив і працював у Москві.- « і сказав ...росіяни і українці різні народи. Україна – це ключ до Європи для росії. Без України росія не відчуває себе жандармом Європи... завершити боротьбу ідентичностей вже зараз, відчуття приналежності до етносу ... »**

(липень 2023р.) Лекція про історію відносин України та росії й розвиток українського суспільства. Відповідь на російський підручник історії -2023р.

Оновлені навчальні програми календарно-тематичні плани з Всесвітньої історії та Історії України, громадянської освіти в 2023-2024н.р.(за посиланням сайт НМЦ ПТО – суспільні дисципліни.)

(Сайт НМЦ ПТО розділ – суспільні дисципліни)

Навчальна програма "Шлях до ЄС" доопрацьована і оновлена на 2023-2024 навчальний рік (курс за вибором, як факультатив), 26.06.2023

- Календарно – тематичні плани з історії на 2023-2024н.р. Сайт НМЦ ПТО
https://nmc-pto.dp.ua/susp_disp_nmc.php (сторінка суспільні дисципліни)
- Календарно-тематичне планування з громадянської освіти. 2023-2024н.р.
Сайт Мухи Н.О. «Викладачу громадянської освіти» (сторінка Консультування)
<https://sites.google.com/view/w-gromadoswita-22com/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F?authuser=0>

Посібник з громадянської освіти «Громадянська Освіта : перемогти війну.»
https://novadoba.org.ua/pdf/20230413_165841_%D0%93%D0%A0%D0%9E%D0%9C%D0%90%D0%94%D0%AF%D0%9D%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%90_%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%90_%D0%92_%D0%A3%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%90%D0%A5_%D0%92%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%98_.pdf

Інститут модернізації і змісту освіти.

2023-2024 н.р. <https://imzo.gov.ua/> <https://lib.imzo.gov.ua/><https://lib.imzo.gov.ua/>

Електронна бібліотека ІМЗО

1. Електронні версії підручників з Історії України, для учнів 10 класу (2023-2024 н.р.1 курс, ЗПШТО)
<https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/10-klas/4-storya-ukrani-10-klas/>
2. Електронні версії підручників з Історії України, для учнів 11 класу (2023-2024 н.р.2 курс, ЗПШТО)
<https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/11-klas/4-storya-ukrani-11-klas/>
3. Електронні версії підручників з Всесвітньої історії, для учнів 10 класу (2023-2024 н.р.1 курс, ЗПШТО)
<https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/10-klas/5-vsesvtnya-storya-10-klas/>
4. Електронні версії підручників з Всесвітньої історії, для учнів 11 класу (2023-2024 н.р.2 курс, ЗПШТО)
<https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/11-klas/5-vsesvtnya-storya-11-klas/>
5. **Анонс Актуальні курси підвищення кваліфікації для викладачів історії, громадянської освіти, суспільних дисциплін в контексті «Візії МОН майбутнього освіти України »**

Курси для педагогів, які будуть актуальні в 2023-2024н.р. Курси сайту EDERA – найактуальніші та необхідні викладачам. На вказаній платформі педагоги можуть визначитись з курсами необхідними для організації індивідуальної педагогічної діяльності та освітнього процесу в залежності від умов...

<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2925>

Курси № 1. СаhtGPT для освітян: як перетворити Ш І (штучний інтелект) на ефективного асистента. Штучний інтелект — наша нова реальність. Чи варто цього боятися? Ми впевнені, що ні. Важливо навчитися використовувати Ш І з якомога більшою користю в освітньому процесі. Ну, і звісно, зважати на всі виклики, які з ним пов'язані. Як-от забезпечення академічної доброчесності та запобігання плагіату.

...Про це ви й дізнаєтеся на нашому тренінгу. А також розкажемо, як з допомогою ШІ

розробляти навчальні цілі та тести, генерувати ідеї для занять та завдань, робити уроки інтерактивними, а фідбек-персоналізованим... <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2925>

Курси . № 2. «Учителі в курсі « Чому це важливо ? (безкоштовні 30г.) для вчителів і викладачів ЗЗСО. <https://www.ed-era.com> Цифрові навички — основа роботи вчителів, особливо в сучасних умовах дистанційних і змішаних форматів. Проте ще важливіше, що це не просто про вимогу часу, а й про зручні інструменти, які допомагають бути ще ефективнішими, приділяти більше часу учням та собі. <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2915>

Курси.№3 . методистам, головам методичних комісій ЗП(ПТ)О. Безкоштовні .(30г.)

Онлайн - курс із професійного розвитку та наставництва. У курсі ми розповідаємо про цікаві й дієві методи для професійного розвитку педагогів. <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2950>

Джерела інформації для використання в професійній діяльності.

<https://www.rada.gov.ua/news/razom/236006.html>

<https://nus.org.ua/news/dyvitsya-posibnyk-pro-organizatsiyu-zmishanogo-navchannya-dlya-profesijnoyi-osvity/>

<https://sites.google.com/view/portalpto/> Всеукраїнський методичний портал ПО

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3258-IX#Text>

[Viziya_maybutnoho_osvity_i_nauky_Ukrayin.pdf](#)

<https://www.schoolife.org.ua/perelik-rekomendovanoyi-mon-nachalnoyi-literatury-na-2023-2024-navchalnyj-rik/>

<https://m.youtube.com/watch?v=poJupOzBO-w&feature=youtu.be>

<https://www.historyua.com/sertyfikat/>

<https://www.radiosvoboda.org/a/rizdvo25grudnyachy7sichnya-mplus/30307735.html>

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>

<https://www.schools-for-democracy.org/>

<https://osvitoria.media/experience/mudrist-nashyh-klassykyiv-sekrety-vyhovannya-ta-motyvatsiyi-vi-d-ukrayinskyh-pysmennykiv/>

<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2915>

<https://sites.google.com/view/w-gromadoswita-22com/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0?authuser=0>

(сайт Мухи Н.О. «Викладачу громадянської освіти»)

Муха Н.О. методистка НМЦ ПТО у Дніпропетровській області.